

Posudek na disertační práci

Lenky Vochocové

Struktury a hierarchie v profesním diskurzu novinářů a novinářek v ČR se zaměřením na faktor genderu

Tato disertační práce je založena velmi široce, neboť se snaží postihnout průsečík několika stěžejních rozměrů novinářské profese, zejména strukturu, organizaci a gender. Této široké perspektivě se snaží dostát jak její teoretická, tak empirická část, jež spojuje centrální výzkumná otázka: *Jak profesní diskurz novinářů a novinářek pracujících v denním zpravodajství v České republice konstruuje význam genderu v profesi v kontextu dalších strukturních a organizačních vlivů?* Genderová perspektiva v mediálních studiích je také osou teoretické části a je představena v nejrůznějších souvislostech a diskusích. Analytická část je pak postavena na mimořádně rozsáhlém a opět tématicky širokém scénáři polostrukturovaného rozhovoru, který je ovšem zaměřen převážně na vnímání profese jako takové ze strany narátorů a narátorek, a tomu jak vidět odpovídá i získaný materiál. V něm je reflexe genderové dimenze novinářské profese reflektována relativně málo, a odráží to i struktura analýz. V tomto lze spatřovat jistou diskrepanci v celkové kompozici práce, nicméně o provazování teoretické a analytické části autorka usiluje soustavně a důsledně.

Silnou stránkou této práce je rozsah představené sekundární literatury a relevantních diskusí, do té míry značný, že může sloužit jako kompendium pro další podobně zaměřené práce. Rubem tohoto záběru je mnohdy pouze aditivní způsob představování jednotlivých myšlenek či myšlenkových proudů a ne vždy udržená vlastní argumentační linie, tj. vlastní důvody uvádění toho či onoho. Nicméně samotné pokrytí nejrůznějších teoretických průniků genderových a mediálních studií je velmi záslužné, neboť v tomto rozsahu nebyly dosud v českém prostředí zpracovány. Za chvályhodné považuji také uvedení porevoluční české diskuse na podobné téma. Škoda jen, že jak zahraniční teoretická diskuse, tak dosavadní poznatky českého bádání nebyly shrnuty do souboru klíčových tezí, tak, aby byla zřejmá konceptuální kostra práce a její funkčnost pro následné empirické analýzy. Je to možná jednou z příčin již zmíněné diskrepance mezi oběma částmi.

Analytická část je zpracována standardně, mám však otázku po selektivním kódování, a tedy třetí rovině kódovacích postupů inspirovaných zakotvenou teorií. Autorka uvádí, že využívá všech tří, v práci však dle mého názoru analýza končí na úrovni kódování axiálního. O obhajoby prosím zformulovat možnou centrální kategorii, a to v rámci odpovědi na uvedenou hlavní výzkumnou otázku. Vlastní genderová analýza, která měla být v práci klíčová, přišla z mého

hlediska poněkud zkrátka. Problém, respektive rezervy, vidím v převažující popisnosti ve vztahu k promluvám, nedostatečné využívání interpretačních možností genderové analýzy. Velmi často se zde konstatuje, že narátorky a nárátoři (zde si dovoluji upozornit, že v kvalitativním výzkumu se dnes obvykle nepoužívá terminologie respondenti a respondentky, jak je tomu v této práci) vysvětlují případné genderové nerovnosti tak a tak, ale právě tato domnělá vysvětlení skrývají celý soubor z genderové literatury dobře známých zneviditelňujících strategií (tj. zneviditelňujících genderové problémy), a prozrazují tak právě onen diskurz, který se autorka snaží ukázat. Analýza se však obvykle zastavuje u nabídnutých „vysvětlení“. K prohloubení analýzy žádoucím směrem by bylo zapotřebí jednak ještě více využívat pozic představených v teoretické části – zcela v první řadě upozorňovat na přítomnost egalitaristické pozice na jedné a diferencialistické pozice na druhé straně -, a dále pracovat s velmi užitečnými operacionalizacemi genderové analýzy jako jsou mechanismy naturalizace, somatizace, symbolického násilí a podobně, jak je představuje například Pierre Bourdieu. Jako poslední, ale nikoli menší, desideratum vidím chybějící škálu identifikovaných názorů a postojů – neboť z materiálu je zřejmé, že pozice jednotlivých nárátorů a nárátorek se od sebe liší. U obhajoby si přeji, aby se autorka vyjádřila zejména k tomu, jak by se získaným bohatým materiálem, který dle mého názoru nebyl ještě dostatečně vytěžen, pracovala dále, zda a kde by viděla rezervy genderové analýzy.

Navzdory všem uvedeným výhradám považuji předloženou disertační práci za velmi ambiciózní a zodpovědně odvedený projekt a doporučuji ji k obhajobě.

PhDr. Hana Havelková, PhD.

V Roztokách 7.6.2013